

بهره وری، اقتصاد مقاومتی و افزایش توان رقابت پذیری در عرصه جهانی

خالق تقی لو 1

بعقوب فوجاخانو 2

عیسی محمدی 3

1- مربی اتومکانیک، استان زنجان، مرکز آموزش فنی و حرفه ای امام خمینی (ره) ماهنشان 09123424502 khalgtagilo@yahoo.com

2- مربی برق اتومبیل، استان زنجان-شهرستان ماهنشان مرکز آموزش فنی و حرفه ای امام خمینی (ره) 09124411446
fanivaherfeiy@mihanmail.ir

3- امین و اموال، استان زنجان-شهرستان ماهنشان مرکز آموزش فنی و حرفه ای امام خمینی (ره)
esa_mohamadi@mihanmahl.ir 09124411366

چکیده

1- تغییر و پرورش اعتقادات، ارزشها و الگوهای رفتاری مطلوب از طریق برنامه های آموزش عمومی از مهم ترین روشهای تغییر می باشد. برخی از دانشمندان مدیریت آموزش را مهمترین فعالیت سازمانی در آینده بشمار می آورند.

2- برنامه های آموزشی باید در مورد اثرات، ویژگیها و الگوهای رفتاری نامطلوب و همچنین عوامل اساسی الگوی مطلوب تشریح گردد. بسیاری از مدیران در می یابند که آموزش کارکنان در زمینه های مختلف و گوناگون می تواند به سازمان کمک کند تا در برابر بازارهای در حال تغییر واکنشی سریع نشان دهند.

3 آموزش دادن به کارکنان در زمینه های مختلف میتواند موجب افزایش کارایی، بهره وری و رضایت شغلی افراد شود.

4- بهره وری تلاشی برای زندگی بهتر افراد و فلسفه و دیدگاهی مبتنی بر استراتژی بهبود مهمترین هدف سازمان را تشکیل می دهد که می تواند همچون زنجیری فعالیتهای کلیه آحاد جامعه را در بر گیرد.

5- همان طور که در قرآن آمده است «لن يجعل الله للكافرين على المومنين سبيلا» یعنی خداوند هرگز هیچ راه تسلط و سیطره کفار بر مومنان قرار نداده است یعنی باید بدانیم خداوند هرگز راه سلطه کافران بر مومنان و مسلمانان قرار نداده، اما اگر مسلمانان از نظر اقتصادی ضعیف باشند، معلوم است که آنها با حربههایی مانند تحریم و یا منزوی کردن کشورهای مسلمان می خواهند آنها را از نظر بنیه اقتصادی ضعیف کرده تا بتوانند نظرات خود را در کشورهای اسلامی تحمیل کنند. مراد از واژه اقتصاد مقاومتی یعنی افزایش مقاومت اقتصاد کشورهای اسلامی در برابر دسیسه دشمنان برای سیطره اقتصادی بر آنها.

کلید واژگان: بهره وری، اقتصاد مقاومتی، افزایش توان رقابت پذیری در عرصه جهانی

مقدمه:

میزان انطباق محصولات و فرآیندهای تولیدی یک سازمان درقبال تغییرات تقاضای جدید مشتریان و تکنولوژی های نوین.

قابلیت انعطاف:

به میزان توانایی سیستم تولیدی موسسه در پاسخگویی به تغییرات مورد لزوم در نوع، ترکیب و مقدار محصول.

کیفیت زندگی کاری:

به میزان توجه سازمان در برقراری ایمنی در محیط کار، امنیت شغلی کارکنان و ایجاد زمینه های لازم برای افزایش مهارت کارکنان و در نهایت ایجاد رضایت شغلی در آنان.

بهره وری:

نشان می دهد که سازمان در قبال مقدار معینی از محصول به چه نسبتی از منابع تولیدی استفاده می کنند.

کیفیت:

به میزان تطابق محصول تولیدی با نیازهای مشتریان و طرح محصول گفته می شود.

سابقه و تاریخچه بهره وری:

واژه بهره وری اولین بار توسط کوئیزی در سال 1766 عنوان گردید.

تعریف لیتر: قدرت و توانایی تولید کردن.

تعریف سازمان همکاری اقتصادی اروپا: بهره وری خارج قسمت بازده یکی از عوامل تولید است.

دیویس: تغییراتی که در میزان محصول بر اثر منابع به کار رفته ایجاد می شود.

سیگل: مجموعه نسبت های بازده به نهاد.

مدیریت: علم و هنر بکارگیری منابع مادی و انسانی در فرآیند برنامه ریزی، سازماندهی، رهبری و کنترل به طور کارا و اثربخش در جهت دستیابی به اهداف از پیش تعیین شده.

مدیریت: فرآیند انجام کارها با و به وسیله دیگران بطور کارا و اثربخش در جهت تحقق اهداف سازمانی و اهداف فردی.

سازمان: نهادی است اجتماعی مبتنی بر هدف که ساختار آن به صورتی آگاهانه طرح ریزی شده و دارای سیستم های فعال و هماهنگ می باشد و با محیط خارج در تماس است.

برنامه ریزی: عبارتست از تعیین هدف و تعیین چگونگی رسیدن به آن

سازماندهی: فرآیند تقسیم کار میان افراد و گروه های کاری و ایجاد هماهنگی میان آنان در جهت کسب اهداف.

رهبری: عبارتست از تاثیر و نفوذ در رفتار دیگران و ایجاد انگیزه در آنان بگونه ای که افراد از خود کوشش مشتاقانه ای در جهت رسیدن به اهداف نشان دهند.

کنترل: فرآیند نظارت، مقایسه و اصلاح عملکرد افراد و سازمان به منظور کسب اطمینان از صحت و درستی اقدامات و فعالیت های انجام شده.

شاخص های ارزیابی عملکرد سازمان ها:

اثربخشی:

درجه دسترسی به هدف های از پیش تعیین شده در هر سازمان.

کارایی:

اجرای درست کارها در موسسات نشان دهنده کارایی است.

نوآوری:

تعریف بهره وری:

بهره وری = کارایی + اثربخشی یا بهره وری = اجرای کارهای

درست + اجرای درست کارها

بهره وری از دیدگاه گروه های اجتماعی:

الف - بهره وری از دید کارکنان : عبارت است از کار در محیطی پاکیزه با شرایط کاری مساعد ، فضایی صمیمی و دوستانه و همراه با آرامش حاصل از امنیت شغلی و اقتصادی ، توجه به پرورش مهارت ها و استعدادها و پرداخت حقوق و پاداش متعادل با کار انجام شده.

ب- بهره وری از دید مصرف کنندگان : عبارت است از

دسترسی به کالای ارزان ، فراوان و مرغوب .

ج - بهره وری از دید تولیدکنندگان : عبارت است از بهره وری در سرمایه گذاری مناسب و تولید بیشتر، رقابت در عرضه بهتر محصولات ، کیفیت مرغوب تر ، فروش بیشتر و سودآوری بالاتر.

د- بهره وری از دید دولت ها : عبارت است از عمران و آبادانی بیشتر ، افزایش سطح اشتغال ، کاهش تورم و توزیع عادلانه ثروت .

عوامل مؤثر بر بهره وری :

عوامل مؤثر بر بهره وری بر دو دسته اند :

الف - عوامل خارجی شامل سیستم هایی که برای جامعه طراحی می شوند (و باید اجازه رشد قابلیت های فردی و درک نتایج حاصل از بهره وری را به افراد بدهند) و ارزش های ملی ، فرهنگی ، اجتماعی و جهت گیری های سیاسی جامعه .

ب- عوامل داخلی شامل ابزارها ، تکنولوژی ها ، ماشین ها ، مواد ، طراحی ، آموزش ، ارتباطات و ... که همه به طور مضاعف بر روی هم تأثیر می گذارند تا بهره وری افزایش یابد .

27گام تا اقتصاد مقاومتی

اقتصاد مقاومتی به معنای اقتصاد متکی بر مردم درون گرا توجه به ساختارهای داخلی و برون نگر که ۲۷ جنبه آن شمرده شده است.

تعریف سازمان بین المللی کار: محصولات مختلف با ادغام چهار عامل اصلی تولید می شوند. این چهار عامل عبارتند از: زمین- سرمایه- کار و سازماندهی.

تعریف آژانس بهره وری اروپا:

1- بهره وری ، درجه استفاده موثرتر از یک از عوامل تولید.

2- یک دیدگاه فکری است که همواره سعی در بهبود آنچه در حال حاضر موجود است. بهره وری معتقد است که انسان می تواند کارها را هر روز بهتر از دیروز به انجام برساند.

سطوح بهره وری:

بهره وری فردی:

به معنای استفاده بهینه از مجموع استعدادها و توانایی های بالقوه فرد در مسیر پیشرفت زندگی خود می باشد.

بهره وری در خانه:

به معنای کاهش ضایعات، جلوگیری از اسراف و افزایش کیفیت زندگی در استفاده از امکانات زندگی در خانه.

بهره وری سازمانی:

به معنای فرایند استفاده بهینه، موثر و کارآمد از منابع تولید در فرآیندهای تبدیلی با رعایت جوانب رشد و توسعه در سازمان است.

هدف از بهبود بهره وری:

استفاده بهینه از منابع مادی، نیروی انسانی، تسهیلات و غیره به طریق علمی، کاهش هزینه های تولید، گسترش بازارها، افزایش اشتغال و کوشش برای افزایش دستمزدهای واقعی و بهبود معیارهای زندگی آنگونه که به سود کارگر، مدیریت و عموم مصرف کنندگان است.

مخارج دولت به نفت باید سالی 10 درصد کاهش یابد به گونه‌ای که تا پایان برنامه یعنی پایان سال 1394 باید کل بودجه جاری دولت از منابع غیرنفت مانند مالیات و عوارض به دست آید.

گام چهارم : اقتصاد مقاومتی صرفه‌جویی در مصرف، افزایش بهره‌بری در تولید، بهره‌وری در مصرف بهینه انرژی است و اگر قانون هدفمندی یارانه‌ها به درستی اجرا می‌شد و قیمت نسبی حامل‌های انرژی تصحیح می‌شد مقاومت اقتصاد افزایش می‌یافت و بهره‌وری در تولید و رقابت بالا می‌رفت.

گام پنجم : اقتصاد مقاومتی، تعفف (خود نگهداری از اظهار نیاز به دشمن) است که برگرفته از یک آیه قرآن است که فرموده «للفقرا الذین احصروا فی سبیل الله لا یستطیعون ضربا فی الارض یحسبهم الجاهل اغنیاء من التعفف» یعنی اظهار بی‌نیازی به دشمن در شرایطی که دشمن در تجارت و یا خرید نفت کشورهای اسلامی مانند ایران محدودیت ایجاد می‌کند، ما نیز باید درآمد حاصل از نفت را به بهترین نحو مصرف کرده و به جای اینکه صرف واردات کالای مصرفی و بی‌کیفیت چینی کنیم باید درآمد حاصل از نفت صرف کالاهای سرمایه‌ای و ماشین‌آلات تولیدی شود. برخلاف ادعای بازار رقابت در اقتصاد سرمایه داری و رقابت منصفانه، بحث تحریم اقتصادی و یا پدیده دامپینگ از موارد نقض آشکار و نبود رقابت اقتصادی است.

گام ششم : اقتصاد مقاومتی متناسب‌سازی حجم نقدینگی جامعه با تولید ناخالص داخلی است. در شرایطی که جی دی پی کشور به حدود 800 میلیارد دلار رسیده چرا نقدینگی به 387 هزار میلیارد تومان یعنی حدود 25 تا 30 درصد تولید رسیده است و اگر این نسبت بخواهد رعایت شود باید بین 8 تا 10 درصد باشد.

گام هفتم : اقتصاد مقاومتی نمونه‌هایی از این اقتصاد است که به عنوان مثال در بیانیه علمای اصفهان در 130 سال قبل که گفته بودند از این به بعد در کاغذهایی که خارجی باشد قبالتجات و عقدنامه‌ها را مهر و امضا نمی‌کنیم و اگر در مجلسی

همان طور که در قرآن آمده است «لن یجعل الله للکافرین علی‌المومنین سبیلًا» یعنی خداوند هرگز هیچ راه تسلط و سیطره کفار بر مومنان قرار نداده است و این به قاعده نفی سبیل معروف است. یعنی باید بدانیم خداوند هرگز راه سلطه کافران بر مومنان و مسلمانان قرار نداده، اما اگر مسلمانان از نظر اقتصادی ضعیف باشند، معلوم است که آنها با حربه‌هایی مانند تحریم و یا منزوی کردن کشورهای مسلمان می‌خواهند آنها را از نظر بنیه اقتصادی و مالی ضعیف کرده تا بتوانند نظرات خود را در کشورهای اسلامی تحمیل کنند.

اتفاقا در کشورهای اسلامی که عمدتا در منطقه خاورمیانه و شرق آسیا و بخشی از شرق و شمال آفریقا قرار دارند بیشترین معادن و منابع زیرزمینی، روزمینی و منابع کشاورزی وجود دارد، اما به خاطر اینکه در طول تاریخ این کشورها از اتحاد قابل توجهی برخوردار نبوده و حکومت مرکزی قوی و مستقل اکثرا در آنها وجود نداشته، بنابراین هر کشوری به تناسب زیر سلطه استعمار قرار گرفته است.

مراد از واژه اقتصاد مقاومتی یعنی افزایش مقاومت اقتصاد کشورهای اسلامی در برابر دسیسه دشمنان برای سیطره اقتصادی بر آنها است.

گام اول : یکی از مولفه‌های اقتصاد مقاومتی می‌توان تاکید بر تولید داخل به ویژه تولید و خودکفایی در محصولات اساسی مانند محصولات غذایی، کشاورزی، دارو، مواد اولیه تولید و دانش نام برد.

گام دوم : ایجاد ارتباط تجاری بیشتر با کشورهای جهان به ویژه کشورهای مسلمان است و این نشان می‌دهد که اقتصاد مقاومتی به هیچ وجه به معنای اقتصاد بسته و منزوی نیست. همچنین به مفهوم اقتصاد ریاضتی و فشار وارد کردن بر مردم نیست بلکه به معنای درست و به جا مصرف کردن و به کارگیری منابع در جهت افزایش بهره‌وری و تولید بیشتر است.

گام سوم : تنوع‌بخشی به جنبه‌های تولید ناخالص داخلی (صنعت، فرآوری، کشاورزی) و دوری از اقتصاد تک‌محصولی وابسته به نفت است. طبق قانون برنامه پنجم توسعه وابستگی

تحملی لزوم مشارکت بخش خصوصی در صنایع بزرگ و مادر حس می‌شد به این دلیل مجمع تشخیص مصلحت نظام اصل 44 قانون اساسی را که همه این صنایع را دولتی کرده بود تفسیر کرده و سیاست‌های کلی این اصل را تدوین و سپس از جانب مقام معظم رهبری اعلام شد که به این طریق پای بخش خصوصی و تعاونی در صنایع بزرگ و مادر باز شد و حجم دولت کم کم باید منطقی می‌شد. گرچه هنوز با گذشت حدود 8 سال از ابلاغ سیاست‌های کلی اصل 44 حجم دولت منطقی نشده و دولت چابک سیاستگذار و هدایت‌گر هنوز تشکیل نشده و هنوز دولت تصدی‌گر به چشم می‌خورد، اما اگر این اصل به ویژه در بند الف سیاست‌های کلی به درستی اجرا شود بخش خصوصی و تعاونی توانمندتر شده و اقتصاد مقاومتی شکل می‌گیرد.

گام دهم: اقتصاد مقاومتی استفاده از موقعیت ژئوپلیتیک ایران است که تنگه هرمز به عنوان گذرگاه انرژی جهان در اختیار جمهوری اسلامی قرار دارد و باید از این موقعیت طبیعی و خدادادی بیشترین استفاده را داشته باشد و اگر دشمنان بخواهند اعمال تحریم و یا تحمیل نظر خود را داشته باشند این تنگه به روی جریان انرژی جهان محدود شود.

گام یازدهم: اقتصاد مقاومتی حضور اقتصادی ایران در سازمان‌های منطقه‌ای اقتصادی و جهانی مانند حضور موثر ایران در سازمان همکاری اقتصادی اکو، سازمان کنفرانس اسلامی، بانک توسعه اسلامی، فائو، بانک جهانی، صندوق بین المللی پول، اوپک، اوپک گازی، ریاست جنبش عدم تعهد، گروه هشت کشور در حال توسعه و حضور در پیمان‌های منطقه‌ای مانند پیمان شانگهای که ایران عضو ناظر آن است و هرچه حضور در پیمان‌های منطقه‌ای بیشتر شود مقاومت بیرونی اقتصاد افزایش می‌یابد. همچنین سرمایه‌گذاری مشترک در مرزهای ایران با کشورهای همسایه جمهوری اسلامی ایران با 15 کشور جهان مرز مشترک آبی و خاکی دارد و اگر در مناطق مرزی ایران سرمایه‌گذاری‌های مشترک با کشور همسایه ایجاد شود دلیلی بر ایجاد امنیت و ثبات در مرزهای کشور خواهد بود و حسن همجواری جمهوری اسلامی با کشورهای همسایه در

حاضر شویم به غیر از پلو و مختصر خورشیدی نمی‌خوریم و به غیر از کرباس ایرانی نمی‌پوشیم. باشد که تولید مملکت رونق گیرد. نمونه دیگر تجربه مرحوم عالی‌نسب در تولید چراغ‌های خوراک‌پزی، نفت‌سوز برای مقابله با تحریم انگلیس که گفته بود ایرانی‌ها نمی‌توانند آفتابه درست کنند چگونه می‌توانند صنعت نفت خود را بچرخانند اما با ابتکار عالی‌نسب که قبلاً در کار تجارت بود نفت ایران با تقاضای مردم رونق گرفت و صنعت نفت ایران به این طریق و با کمک علما و اتحاد داخلی ملی شد. نمونه دیگری از اقتصاد مقاومتی که در صدر اسلام به چشم می‌خورد از خود گذشتگی حضرت خدیجه و حضرت ابوطالب در شعب ابوطالب بود که تمام ثروت و مکنت خدیجه در راه اسلام خرج شد و بالاخره محاصره شعب بعد از 3 سال شکست خورد. تجربه دیگر زمانی که استعمار انگلیس در هند می‌خواست اعمال نفوذ کند هندی‌ها به رهبری مهاتما گاندی پاپوش‌های انگلیسی را کنار زده و به جای آن کفش‌های ملی هند را به تن کرده و لباس‌های هندی پوشیدند و به این طریق در مقابل استعمار انگلیس و شرکت هند شرقی که برای استعمار درست شده بود ایستادند. تجربه ژاپن در اقتصاد مقاومتی این گونه بود که با وجود کمبود زمین زراعی و تولید برنج به قیمت گزاف‌تر اما ژاپنی‌ها حاضر نشدند، برنج ارزان آمریکایی را مصرف کنند اما برنج داخلی خود را گرچه گران قیمت‌تر بود مصرف کردند و به این طریق کشاورزی خود را در مقابل تهاجم برنج آمریکا حفظ کردند.

گام هشتم: اقتصاد مقاومتی تاکید بر نقش نیروی انسانی داخلی و تحصیل کرده به عنوان یک مولفه اقتصاد مقاومتی است که اگر در خدمت تولید قرار گیرد بی‌نیاز از نیروی خارجی خواهیم شد و همچنین مقدمه‌ای برای صدور خدمات فنی و مهندسی تکنسین‌های ایرانی به کشورهای دیگر خواهد شد.

گام نهم: اقتصاد مقاومتی منطقی شدن حجم دولت است. بعد از انقلاب اسلامی به دلیل ساختار فاسد نظام سابق مجبور شدند تمام صنایع مهم، بانک‌ها، بیمه‌ها، کشتیرانی، پست و صنایع مادر و فولاد کلا دولتی شده بود که بعد از پایان جنگ

واریزی به این صندوق صرف پرداخت تسهیلات به سرمایه‌گذاران بخش غیردولتی شامل خصوصی و تعاونی و حتی سرمایه‌گذاران خارجی و یا حضور در بازارهای جهانی سرمایه‌گذاری می‌شود و این منابع به صورت تسهیلات به طرح‌های اقتصادی و مولد واگذار می‌شود، بنابراین منابع این صندوق افزایشی و مولد خواهد بود که در حال حاضر بیش از 53 میلیارد دلار در صندوق توسعه ملی ذخایر وجود دارد و تاکنون قرارداد تسهیلات به ارزش حدود 25 میلیارد دلار با سرمایه‌گذاران بسته شده حدود 2.5 میلیارد دلار پرداخت شده و بیش از 7 میلیارد دلار در مرحله پرداخت به سرمایه‌گذاران قرار دارد که این صندوق اقتصاد ایران را به طور قابل ملاحظه‌ای مقاوم کرده است. در سالهای گذشته برای گرفتن یک وام 200 میلیون دلاری از صندوق بین‌المللی پول یا بانک جهانی باید شرایط تحمیلی آنها را می‌پذیرفتیم و آنها به بهانه بررسی توان اقتصادی ما در امور داخلی دخالت می‌کردند اما امروز صندوقی درست شده است که عمومی و غیردولتی است و یک صندوق حکومتی محسوب می‌شود و قادر است به راحتی به سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی تسهیلات میلیارد دلاری اعطا کند.

گام پانزدهم: اقتصاد مقاومتی داشتن ذخایر استراتژیک از مواد غذایی و مصرفی است که کشور ایران از نظر داشتن منابع زیرزمینی و داشتن 4 فصل هم از نظر مواد اولیه تولید و هم داشتن چاه‌های نفت و گاز و نیز کشاورزی 4 فصل یک ذخیره استراتژیک خدادادی در اختیار دارند که هیچ نگرانی‌ای برای ادامه اقتصاد حتی با وضعیت تحریم ندارد و این توان باید تقویت شده و از آن چشم‌پوشی نشود.

گام شانزدهم: اقتصاد مقاومتی جلوگیری از خودتحریمی داخلی است که فضای کسب و کار و سرمایه‌گذاری در داخل کشور آسان شده و مقررات دست و پاگیر حذف شده و فعالان اقتصادی به ویژه فارغ‌التحصیلان دانشگاه‌ها با داشتن انگیزه و یک سرمایه حداقل بتوانند کسب و کار تولیدی راه‌اندازی کنند

مرحله عمل ثابت خواهد شد و مقاومت اقتصاد در مرزها افزایش می‌یابد.

گام دوازدهم: اقتصاد مقاومتی جوان بودن جمعیت کشور است که به عنوان یک عامل مهم تولید به شمار می‌رود در حال حاضر حدود 50 درصد از جمعیت 77 میلیونی ایران در سنین جوانی و سن کار قرار دارند و بعد از انقلاب اسلامی با تبلیغات مختلفی که جوانان به آموزش عالی و دانشگاه علاقمند شدند در حال حاضر حدود 10 میلیون نفر دانش‌آموخته و یا دانشجوی از دانشگاه‌های کشور وجود دارند که اگر برنامه‌ریزی برای استفاده از توان این افراد درست انجام شود عامل مهمی برای اقتصاد مقاومتی خواهد بود و اگر بدون برنامه باشد، به یک عامل تهدیدکننده یعنی بیکاری جوانان تحصیل‌کرده تبدیل خواهد شد.

گام سیزدهم: یکی از سیاست‌هایی که باید بازنگری شود بحث محدود کردن جمعیت است و در سال‌های قبل به تاسی از سیاست‌های سازمان بهداشت جهانی کنترل نرخ رشد جمعیت اعمال شد اما بر اساس آخرین سرشماری عمومی نفوس و مسکن در سال 1390 نرخ رشد جمعیت کاهش یافته که اگر به این منوال ادامه یابد در افق 1404 جمعیت کشور کاهنده و در افق 50 سال آینده جمعیت رو به پیری و فرسودگی می‌نهد. در این زمینه سیاست کنترل جمعیت تجدیدنظر شده و به جای آن سیاست تشویق برای زادآوری و افزایش جمعیت در نظر گرفته شده است.

گام چهاردهم: اقتصاد مقاومتی داشتن ذخایر کافی ارزی است که بر اساس مفهوم قرآنی انفال که در آیه اول سوره مبارکه انفال آمده است بحث تشکیل صندوق توسعه ملی در سیاست‌های کلی برنامه پنجم و در ماده 84 قانون برنامه پنجم ذکر شده است که از ابتدای این قانون در اسفند 89 صندوق توسعه ملی تشکیل شد که حداقل 20 درصد منابع نفت و گاز و میعانات گازی وارد این صندوق شده و این صندوق با یک ترکیب هیئت‌امنایی از سه قوه کشور و هیئت عامل مرکب از قوه اجرایی و با نظارت دو قوه دیگر فعالیت می‌کند که منابع

خود مقاومت اقتصاد کشور را از نظر امنیت غذایی و خودکفایی افزایش می‌دهد. در شرایطی که محصول برنج در شمال به پایان می‌رسد محصول ذرت در جنوب به بار می‌نشیند و یا سیب‌زمینی که در همدان تمام می‌شود در منطقه جیرفت برداشت سیب‌زمینی آغاز می‌شود و وقتی گندم خوزستان برداشت می‌شود گندم شمال کشور تازه سبز می‌شود و این تنوع آب و هوایی و تنوع تولید از نظر باغداری، زراعت، دامداری، شیلات یک ساختار مقاوم در امنیت غذایی ایجاد کرده است که باید این جنبه تقویت شود.

گام بیست و دوم : اقتصاد مقاومتی ایجاد کردن ذخایر پروتئین، چربی و گوشت در داخل کشور برای مقابله با ابزار سیاسی غذا به عنوان ابزار تحمیل سیاست غربی استفاده شود چون ایران با داشتن حدود 120 میلیون واحد دامی و اینکه اکثر روستائیان کشور به شغل دامداری در کنار کشاورزی مشغول هستند و این امکان را فراهم کرده که همیشه ذخایر پروتئینی کشور تکمیل باشد اما فقط باید بخش خصوصی و دامدار روستایی حمایت شود.

گام بیست و سوم : اقتصاد مقاومتی اتکا دادن تولیدات داخلی بر سایر کارخانه‌های تولید مواد اولیه و واسطه تولید داخلی است. یعنی تولید به صورت زنجیره‌ای تعریف شود که صنایع داخلی کشور مجبور نشوند از مواد اولیه خارجی استفاده کنند. به عنوان مثال وقتی کارخانه فولاد مبارکه در ایران وجود دارد، چه نیازی دارد که کارخانه لباسشویی و یا یخچال‌سازی و یا خودروسازی بخواهد از ورق خارجی استفاده کند یا با وجود مصرف چادر مشکی در داخل کشور، چرا اکثر چادر مشکی‌ها با برند خارجی وارد شوند؟ مثال دیگر این است که در شرایطی که ظرفیت نصب شده صنایع فرآوری شیر در کشور بیش از تولید سالانه 9 میلیون تن شیر است چرا باید 50 درصد از این ظرفیت خالی باشد و بعد شیر خشک صنعتی و یا شیر خشک نوزاد از خارج وارد شود و یا کره خارجی وارد شود؟ آیا نمی‌توان از 50 درصد ظرفیت خالی کارخانه‌های فرآوری لبنیات کشور شیر خشک صنعتی و شیر خشک نوزاد و نیز کره خوراکی تولید

نه اینکه با خودتحریمی داخلی سرمایه‌گذار از فعالیت منصرف شود.

گام هفدهم : اقتصاد مقاومتی جذب سرمایه‌گذاری خارجی است که حجم آن به بیش از 4.2 میلیارد دلار در سال افزایش یافته و حضور سرمایه‌گذاران مستقیم خارجی در صنایع نفت و گاز و اقتصاد داخلی علاوه بر انتقال فناوری جدید و لیسانس تولید باعث افزایش مقاومت اقتصادی به دلیل اقتصاد مشارکتی دارد. مثلاً اگر در منطقه گازی عسلویه 20 شرکت سرمایه‌گذار خارجی حضور داشته باشند امنیت و مقاومت این منطقه مهم گازی جهان دارای ضریب بالاتری خواهد بود.

گام هجدهم : اقتصاد مقاومتی استفاده از بانک‌های خصوصی و شرکت‌های خصوصی بر تجارت نفت، انتقال ارز و صادرات و واردات کالاها و نهاده‌های تولید است. بعد از اینکه مجوز بانک خصوصی ابتدا با موسسات مالی و اعتباری در ابتدای دهه 1370 شروع شد و هم‌اکنون از 33 بانک کشور فقط 8 بانک دولتی و بقیه خصوصی یا تعاونی و یا نیمه‌خصوصی هستند باعث شده مقاومت اقتصاد کشور در صنعت بانکداری افزایش پیدا کند گرچه هنوز حضور بانک‌های خصوصی منجر به رقابت در افزایش کیفیت خدمات و تنوع‌بخشی خدمات بانکی و کاهش هزینه تسهیلات نشده است اما هزینه پول در بازارهای غیررسمی به شدت کاهش یافته و بازار رباخواری محدود شده است اما حضور بانک‌های خصوصی می‌تواند در دور زدن تحریم‌ها و انتقال منابع به داخل کشور موثر واقع شود.

گام بیستم : اقتصاد مقاومتی جا انداختن این فرهنگ که کیفیت فقط مختص کالای غربی نیست بلکه کالای کشورهای شرقی نیز دارای کیفیت است و حتی کالای داخلی هم می‌تواند کیفیت داشته باشد. برخی از کالاهای داخلی مانند صنایع دارویی و غذایی بر اساس آخرین استانداردهای روز اروپا در داخل کشور تولید می‌شود پس کیفیت فقط مختص ساخته‌های غرب نیست.

گام بیست و یکم : اقتصاد مقاومتی این است که اقلیم‌های متفاوت کشور ویژگی 4 فصل بودن و تنوع آب و هوایی خود به

نه اینکه هر کالایی که خارجی باشد آن را با کیفیت بدانند و به ویژه منسوجات و پوشاک که عمدتاً از چین وارد می‌شود و یا اینکه اخیراً برنج هندی و پاکستانی جای برنج ایرانی را گرفته و به جای حمایت از برنج ایرانی و شالیکاران شمال، زمین‌های شالی آنها با بی‌تدبیری تبدیل به ویلاهایی می‌شود که سالی یکی دو بار از آن استفاده می‌شود.

این سالها به مدد دلارهای نفتی محصولاتی مانند موز، چای، نوشابه و حتی تمر هندی که تا 100 سال قبل اصلاً در ایران نبودند، آنقدر وارد و مصرف شدند که اگر روزی این محصولات مصرف نشود برخی انگار با مشکل مواجه می‌شوند. مثلاً چای تا قبل از سال 1285 که اولین بوته آن توسط میرزا محمد کاشف السلطنه از هند وارد لاهیجان شد، در ایران نبود و لاهیجان محل تولید لایچ (کنف) - ماده‌ای که با آن نخ و کیسه‌گونی می‌بافند، - بوده است و بعداً زادگاه بوته‌های چای شد و اکنون چای عمدتاً در لاهیجان برداشت می‌شود. ایرانیان عادت به نوشیدن انواع دم‌نوش محلی مانند کاکوتی، آویشن، گل‌گاو زبان و سایر دمنوشهای گیاهی و محلی می‌کردند، حال اکثراً چای خور شده‌اند. یک راه افزایش مقاومت دوری کردن از مصرف کالای غیر ضروری وارداتی است که بر اثر مرور زمان و عادت تبدیل به نیاز کاذب شده است. به قول اقبال لاهوری: آنچه از خاک تو رُست ای مرد حر / آن بپوش و آن بنوش و آن بخور .

منابع

- 1- «شیوه‌های نوین ارزیابی اثربخشی دوره‌های آموزشی در سازمان‌ها»، ابطحی، سیدحسین (1382)، مجله مدیریت و توسعه، شماره 18
- 2- «آموزش و بهسازی منابع انسانی»، ابطحی، سید حسین (1379)، انتشارات مؤسسه مطالعات و برنامه‌ریزی آموزشی سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران
- 3- «آموزش و بهسازی نیروی انسانی» ایلی، خدایار (1376)، مجموعه مقالات سمینار نقش نیروی انسانی در توسعه صنعت

کرد؟ آیا نمی‌توان با یک تدبیر ساده مقاومت کشور در این زمینه را افزایش داد؟

گام بیست و چهارم: اقتصاد مقاومتی کاهش وابستگی تولید کشاورزی به اقلیم و آب و هوا است و داشتن برنامه مستمر تولید کشور در هر شرایط آب و هوایی است. مثلاً تولید گلخانه و تولید کشت‌های مترکم و نیز تولید دامپروری‌های صنعتی که از اقلیم کشور بی‌نیاز باشد و یا به جای فشار آوردن بر صید از دریا از طریق آبی‌پروری بخشی از صید آبیان کاهش پیدا کند تا منابع دریایی آبیان کاهش پیدا نکند.

گام بیست و پنجم: اقتصاد مقاومتی استفاده از منابع ژنتیک حیوانی کشور جهت تامین پروتئین و کمتر وابسته شدن به نژادهای خارجی گاو و مرغ در کشور است. در حال حاضر متاسفانه 4 نژاد راس، کاب، هوبارد، ابراکرز که در مرغداری‌های کشور به عنوان اجداد استفاده می‌شود همگی خارجی و فقط 5_6 درصد از نژادهای اجداد مرغ پرورشی از نژاد آری‌ایرانی است. همچنین بیش از 80 درصد نژاد گاوهای شیری و گوشتی کشور خارجی و از نوع هولشتاین است و این مسئله باعث می‌شود صنعت دامپروری و مرغداری کشور شکننده باشد. از نظر خوراک دام و طیور نیز بیش از 50 درصد خوراک مرغ و خوراک دام‌های صنعتی وارداتی است در حالی که تولید خوراک دام نیاز به فرمول پیچیده ندارد فقط کافی است کشاورز داخلی حمایت شده و ذرت کاشته شده او به موقع خریداری شود. دیگر نیازی به واردات خوراک دام و طیور نیست.

گام بیست و ششم: اقتصاد مقاومتی این است که اهرم‌هایی که می‌تواند دشمن از آن برای فشار بر اقتصاد استفاده کند مانند فروش نفت و یا کاهش واردات باید کند شده و در جهت عکس آن یعنی کاهش وابستگی به نفت، کاهش وابستگی به واردات نهاده و مواد اولیه و واسطه و حرکت در جهت خودکفایی تولید گام برداریم.

گام بیست و هفتم: اقتصاد مقاومتی اصلاح الگوی مصرف در کشور است که مردم عادت به مصرف کالای داخلی پیدا کنند